

מ ש ה ל ו ר י א ז " ל

אחרון הראשונים. איש אשדות זה 60 שנה. כל חייה, רוב חייו.

הרגשתי רצון וצורך לספר עליו משום שבמותו נסגר איזה מעגל, שאני כמזכיר וכבן הדור השני רואה חשיבות אישית לטכמו.

משה לוריא נולד בלטיביה בדצמבר 1901 למשפחה אמידה שומרת מסורת. בבגרותו עבד בלטיביה כעוזר לרוקח. בנובמבר 1921 יצא עם קבוצת חברים מלטיביה לארץ. וכאן הם יצרו קבוצת בניה. עבדו בהתחלה בסלילת רחוב אלנבי בתל-אביב, אחר כך התחברו לקבוצת בנאים מקצועיים, יוצאי חלם, והפכו לקבוצת עבודה קואופרטיבית שנקראה קבוצת המאחדות. ועברו לבנות את שכונת בורוכוב. כשתמה העבודה שם היה פילוג בקבוצה. קבוצה אחת שרצתה להשאר קואופרטיבית נשארה בתל-אביב והקבוצה השניה שהאמינה בהלי שיחוף וקומונה, שמשה לוריא בתוכה, עברה לשכונת בית הכרם בירושלים וקראה לעצמה קבוצת המאחדות. כאן הפכו שממה וטלעים לשכונה והתמחו בפינוי סלעים וישור שטח. היו התלבטויות לאיזה קיבוץ ללכת עד שהגיעו הרצפליד וברץ והציעו את גשר. הנציגים שיצאו לגשר חזרו מלאי התלהבות בעיקר מהנזק של גדות הירדן ומלהקת אווזים שבמקום והביאו את הקבוצה כולה לגשר - השנה 1925.

אמנם קבוצת אחדות לא ממש ראשונה באשדות, קדמה לה קבוצת הבאשקירים שישבה בגשר שנה אך קבוצה זו לא הצליחה להאחז במקום ונטשה. אחדים מחבריה נשארו אך הקבוצה עצמה התפרקה. וכך הגיעה לגשר קבוצת אחדות כשכמה י, אהובה (תבדל לחיים ארוכים) וגם חברתנו לאה לוזי (תבדל לחיים ארוכים) ביניהם. קבוצה שהיוותה את הבסיס הכלכלי והדמוגרפי לאשדות של היום והיה בו עד היום.

התנאים בגשר קשים מאוד. שני צרופי פח, כמה חושות. היו ימים שכל החברים היו קודחים ומי שטיפל בהם היו אלו שהיה להם חום מתחת 39. התפריט היה מגוון. בצהריים אכלו מרק יידישים ודישת אפונה ובערב מרק אפונה ודישת עדישים.

משה לוריא עבד בהתחלה ברפת, שמנתה אז כמה פרות ערביות. אחר כך היה הצרן בגשר. לאחר מכן יצא לקבוצת בניה בחיפה וכשחזר מונה לאקונום בנהריים. לאחר מכן היה טרקטוריסט בתלחה, ושוב נבחר לאקונום של גשר ודלהמיה.

כשעברו לדלהמיה היא אשדות יעקב השנה שנת 1936. לוריא מגויס שוב לכניה. 1943 - 1948 לוריא מצטרף למה שנקרא אז הנהלת המשק, ומצאנו את שמו בעיתון "דבר" כבעל זכויות חתימה. ב-5 השנים הקשות, של טרום המדינה לוריא מנסה לדאוג שאשדות תוכל לקנות, תוכל לשלם בזמן ואף יוצא לאנגליה לפגישה עם הברון ג'ילמס (יעקב) רוטשילד לגיוס כספים לבניית בית-ספר.

כשמסיים משה את תפקידו כגזבר המשק הוא נכנס להיות גזבר המפעל שלנו. המפעל הגדול של מיצים והריבות א ש"ד. לאחר מכן במשך מספר שנים הוא גם מנהל את אש"ד, בשנים הקשות מאוד של המפעל.

(המשך)

(המשך)

לצעירים שבינינו המכירים את משה לוריא זה 24 שנים כפקיד במזכירות, קשה לזכור אותו בגדלותו זו, אך לוריא היה ללא ספק איש מרכזי וחיוני הם פרק בחולדות אשדות, בדבך ביסודותיה. לא זוכרים אולי את תפקידיו אך וודאי זוכרים את בדיחותיו. עד יומו האחרון סיפר לוריא בדיחות. בגשר נחשב משה לוריא לאחד מיצירי ההווי וכמעט כל שבוע היה עורך לחבריה ולעצמו יום הולדת, ונחשב כבר אז לבעל האוסף הגדול ביותר של בדיחות בגשר.

מספרים שבאחד הלילות העיר אותו שומר הלילה משנתו וביקש ממנו לרחום טוט ולהביא לולדת לחבריה. לוריא לא איבד את עשתונותיו והשיב "מה פתאום, יש לה הרג עוד חודש".

24 שנים ישב לוריא במזכירות הטכנית ומלא במסירות רבה ובאמונה ובלבביות. ילדו. יום יום עד לפני שבועיים. היה מתליצב בשעה 5:00 בבוקר במשרד והיה מסלים את יום עבודתו בסביבות שתיים בצהריים. יום ארוך וקשה. משה לוריא היה נאמן. לעצמו ולאשדות כל 60 שנותיה. 60 שנה מחיו עד יומו האחרון.

יהי זכרו ברוך!

יונתן אלוש